

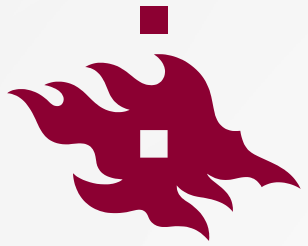

TJÄNSTEMÄNNENS OPARTISKHET, OBJEKTIVITET OCH MOTSTÅNDSKRAFT MOT POLITISK PÅVERKAN SOM ELEMENT I GOD

FÖRVALTNING

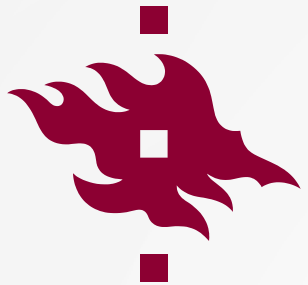
Fem korta berättelser från Finland

Docent, JD Tuomas Pöysti

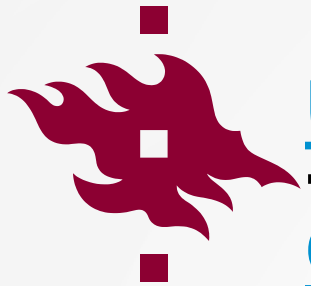
FEM FALL FRÅN FINLAND

1. [Kittilä-målet, HD 2023:17](#)
2. [Utrikesminister Haavisto -fallet, GrUB 26/2020 rd + justitiekanslern i statsrådet i OKV/210/10/2020 OKV/234/10/2020 OKV/239/10/2020 OKV/244/10/2020](#)
3. Finansministerns kommunikationsträning (finansminister Katri Kulmuni), justitiekanslern [OKV/996/10/2020](#)
4. Inrikesministeriets och dess politiska lednings förfarande vid beredningen av flyktingkvoten för år 2025: [OKV/549/70/2025,](#)
[OKV/2706/10/2024](#)
5. Personaldimensioneringen och minimikrav på personalantalet i äldreomsorgen i lagberedning

KITTILÄ-MÅLET, HD 2023:17

- Bakgrunden var att verkställande direktören för ett kommunägt skidcentrumbolag i samband med en upphandling av en större liftinvestering manipulerade anbudsprocessen genom att delge en leverantör omfattningen av en konkurrents anbud, i syfte att säkerställa ett mer fördelaktigt anbud från en hovleverantör.
- Till följd av detta avskedades verkställande direktören av bolaget.
- HD:2023.17
- Trots vetskap om de allvarliga misstankarna och påverkade av lokala intresserepresentanternas inverkan, beslutade kommunstyrelsens ledamöter och suppleanter A, B, C, D, E, F, G och H att återkalla brottsanmälan och instruera kommunens bolagsstämmoombud att verka för återinsättande av verkställande direktören i tjänsten.
- Högsta domstolen fann på de grunder som framgår av avgörandet att ledamöterna därigenom gjort sig skyldiga till missbruk av tjänsteställning.

UTRIKESMINISTER HAAVISTO -FALLET, GRUB 26/2020 RD **+ JUSTITIEKANSLEARN I STATSRADET I OKV/210/10/2020** **OKV/234/10/2020 OKV/239/10/2020 OKV/244/10/2020**

- I det kurdiska lägret al-Hol i nordöstra Syrien finns finländare eller familjemedlemmar till IS-stridande från Finland. En eventuell hemtagning av dem har debatterats livligt i offentligheten.
- 11.10.2019 berättade Haavisto för kanslichefen, statssekreterare A att han vill att konsulära chefen omplaceras från sitt uppdrag pg. förtroendebrist
- Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag och lag noggrant iakttas i all offentlig verksamhet. I 2 § i grundlagen uttrycks enligt förarbetena till grundlagsreformen att Finlands statsskick bygger på demokrati och rättsstatsprincipen ([RP 1/1998 rd](#), s. 74)
- Grundlagsutskottet har bedömt grunden för anmärkningen om påtryckning på tjänsteman både med avseende på ett korrekt beslutsfattande och mot bakgrund av tjänstemannarättsliga överväganden.
- De centrala grunderna för bedömningen av ett korrekt beslutsfattande ingår i de rättsprinciper för förvaltningen som framgår av 6 § i förvaltningslagen.

FINANSMINISTERNS KOMMUNIKATIONSTRÄNING

JK, OKV/996/10/2020

- I det här fallet avgick vice statsministern, finansminister Katri Kulmuni, från statsrådet efter att det i offentligheten rapporterats om att statliga medel hade använts för kommunikationsträning åt henne, vilken åtminstone delvis hade samband med hennes roll som partiordförande.
- Användningen av statliga medel för ändamål som kan relateras till en ministers olika roller förutsätter noggrannhet och aktsamhet från ministerns sida.
- Vid arbets- och näringsministeriet bemöttes alla förfrågningar från ministerns stab med stor förståelse.
- Vid finansministeriet framhölls på ett konsekvent sätt vad som är ett lagligt och korrekt förfarande, och det krävdes att ministerns utgifter skulle godkännas på förhand av tjänstemannaledningen.
- **Problemens påtalande såsom ledningens tjänsteplikt**
- Jr Justitiekanslerns beslut OKV/210/10/2020, OKV/234/10/2020, OKV/239/10/2020 och OKV/244/10/2020 – ministeriernas tjänstemannaledning i relation till ministern

INRIKESMINISTERIETS OCH DESS POLITISKA LEDNINGS FÖRFARANDE VID BEREDNINGEN AV FLYKTINGKVOTEN FÖR ÅR 2025: [OKV/549/70/2025, OKV/2706/10/2024](#)

- Bakgrunden till justitiekanslerns beslut är de måtiverade ståndpunkter som diskrimineringsombudsmannen avgav den
- 5.3.2025 (ärende YVV/1933/2024) på basen av 19 § i diskrimineringslagen, där denne fann att inrikesministeriets politiska ledning gjort sig skyldig till diskriminerande anvisningar genom att sträva efter att prioritera kristna flyktingar på bekostnad av flyktingar från muslimska länder.
- Utredning av JK om straff- och tjänstemannarättslig ansvar av ministern och politiska medarbetaren
- Det framkom att inrikesministerns särskilda rådgivare på eget initiativ hade ändrat fördelningen mellan olika flyktinggrupper under beredningen.
- **Kraven på god förvaltning och skyldigheten att kunna motivera offentliga åtgärder med objektivet godtagbara skäl. => tjänsteman kan kräva sådana motiveringar**

PERSONALDIMENSIONERINGEN OCH MINIMIKRAV PÅ PERSONALANTALET I ÄLDREOMSORGEN I LAGBEREDNING

- Åren 2018 och 2019 talades det mycket i Finland om missförhållanden inom äldreomsorgen. Brister avslöjades på vård- och omsorgsinrättningar.
- En ganska enkel lösning, nämligen att höja personaldimensioneringen inom tjänsterna infördes i lagen utan att det hade öronmärkts finansiering, utan regeringen förband sig att senare utanför budgetprocessen ta in de nödvändiga medlen i den offentliga ekonomins ramar.
- Tjänstemän vid finansministeriet, Finlands kommunförbund och delvis justitiekanslern ur god lagberednings och lagstiftnings synvinkel varnade för bristande resurstillgång.'
- Tjänstemannakåren gjorde ett viktigt arbete i frågan genom att, påpeka de betydande problem som är förknippade med finansieringslinjedragningen utanför budgetprocessen. Så
- **Tjänstemän skall även utmana och ifrågasätta förenklade perspektiv...med ändå agera opartiskt**

SLUTSATSER

- Principerna om god förvaltning och rättsstatens grundsatser gäller både den politiska ledningen och tjänstemännen. Dessa har olika roller, och rättsstatens goda förvaltning vilar på respekten för dessa roller.
- För ministrar och annan politisk ledning är det, vid äventyr av straffansvar, förbjudet att utöva påtryckningar mot tjänstemän.
- Av tjänstemän förutsätts ett handlande i enlighet med deras ämbetsroll. De ska på ett opartiskt och objektivt sätt tillhandahålla lagliga berednings- och genomförandetjänster. Deras lojalitet riktar sig till uppdraget och till rättsordningen.
- Det är av central betydelse att redogöra klart för fakta och för de gränser som lagligheten ställer. Tjänstemannakåren ska inte försköna eller anpassa sig efter politiska önskemål. Samtidigt får förvaltningen inte heller tillföras ideologiska utgångspunkter.